

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No - 87

HAYAT

Fiati her yerde 15 kuruş
Seneliği, posta ile 7.5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7.5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul bürosuna
muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!
—NIETSCHE—

Cilt: IV

Ankara, 25 Teşrinievvel, 1928

Sayı: 100

Musahabe

Vergi Kanunlarımız Hakkında

Gündelik gazetelerden muttali oluyoruz ki bilhassa vergi kanunlarımızın islahı için bir komision çalışıyor.

Komisionun vergi kanunlarının hangi noktalarının islahile meşgul olduğuna dair matbuata aksetmiş bir malumat yoktur. Fakat ötedenberi vergilerin şekil ve tarzı cibayetleri mükelleflerce olduğu kadar hazinece de karışık ve hayli zahmetli olduğu için bu cihetlerin de komisionun nazari dikkatini celbetmekte olduğunu kuvvetle zan ve tahmin etmekteyiz.

İlmi iktisadın babası telekki olunan "Adam Smith" in vergiler hakkında koyduğu şu kaideler aradan iki asra yakın bir zaman geçdiği halde bu gün de kimetini muhafaza etmektedir:

« 1— Her fert vereceği verginin tarzi tediyesini, tarihi tediyesini, tediye edeceği miktarı vazih ve sarih olarak bilmelidir.

2— Her vergi mükellefe en

muvafık olan bir zaman ve tarzda tahsil olunmalıdır.

3— Her vergi, mükellefin kesesinden hazineye girdiği miktardan mümkün olabildiği kadar az fazla çıkacak bir surette tanzim ve teşkil edilmeli.»

Vergi kanunlarımızın da bu esaslardan gafil olmadıkları muhakkaktır. Ancak teslim olunmak icap eder ki hâlâ vergilerimizin cibayet tarzlarında islah muhtaç pek çok noktalar vardır. Mesela: bizde mükellef her sene başında muhtelif namlar altında yekün olarak ne vergi vereceğini bilemez.

Bunun mükellefçe sarahaten bilinmesi mükellefin bütcesi ve tediye imkânını evelden düşünmesi ve bulması için lâzımdır.

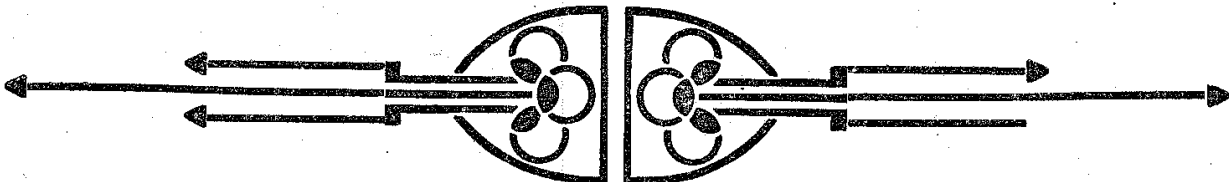
Buna benzer bir çok hususat vardır ki komisionun da nazari dikkatına çarpmakta olduğuna eminiz.

Vergilerin tatbikatında görülen ve mükellefle hazine arasında

büyük mesafeler bırakan müşkilatın izalesi bizzat vergi mefhumunun icabatındandır.

Vergi esasatının yalnız halk ve devlet iktisadiyatı itibarile değil bir de psikolojik noktai nazardan tetkike deyer ciheti vardır. Vatandaşın devlete karşı ilk ve büyük borclarından biri olan vergi vermek ferdin hodbin ruhu karşısında çok defa arzu ile yapılan bir şey olmaz. Medenî terbiyesi inkişaf etmiş memleketlerde daha az görülen bu hadise, bilhassa vergi nevileri çok olduğu zaman, nazari itibara alınmak lâzımdır. Verginin miktar itibarile değil belki nevi itibarile tekessürü mükellefin gözünde büyür. Netekim tahsil makamlarının tenevvu etmesi de aynı haleti ruhiyeyi tevlide müsaittir.

Vergi siyaseti gibi pek müte-nevvi ve müdil cepheleri olan büyük ve hayati mesele ile meşgul komisiona muvaffakiyet temenni ederiz. ***

Deli Lutfinin mizahî bir risalesi

ادبیات تاریخی

استانبول دارالفنونى عرب ادبیاتی مدرسی دوقتور «ره‌شهر» ك 1926 ده نشر ایتش اولدینی Orientalistische Mischellen II آدلی اثرده مندرج متلردن بعضیلری، تورکجه اولوق اعتباریله، ادبیات تاریخمیزی علاقه‌دار ایده‌جك بر ماهیتده‌در: «اندرونی شاكر» ك کلیاتندن مستخرج «مناظره كلك ودل» آدلی منظوم اثر [ص 21-31 ده]، «لامی» نك «لطائفنامه» سندن آتمش مناظره ماهیتده بعض فقره‌لر [ص 32-38 ده]، «هذه مناظرات» نامی آلتده «اوصلو افندی» ایله «وزیرلر» آراسنده منشور بر مناظره [ص 40-43]. عرب، هجم وتورك ادبیاتلرنده پك زیاده تعم ایتش بولونان «مناظره» طرزی حقنده بوراده ایضاحاته کیریشه‌جك دكلز؛ مختلف اوروپا مستشرقلرنك بو خصوصده کی مساعیسه رغماً، هنوز بو مسئله‌نك کافی درجه‌ده تدقیق ایدیلهدیكنی و بالخاصه «مناظره طرزنك منشأی» خصوصنده درمیان ایدیلن مختلف نقطه نظرلردن هیچ برینك قطعیله‌شده‌دیكنی سوبله‌بیلیرز؛ تفصیلات ایچون «بروقلمان» ك Melanges H. Derenbourg, E. Leroux, 1909 ده کی مقاله‌سنه، «لیتان» ك - «ادوار براون» ك آلمشجی سنه‌سی مناسبیله چیقاریلان - «عجب‌نامه» 1922، Cambridge، عنوانی‌جده‌کی مقاله‌سنك (281-283) نجی صحیفه‌لرینه، بزم «تورك ادبیاتی تاریخی، ایکنجی کتاب، 1921، ص 198، 1» نومرولو نوطمه، صراحت ایدیلیر. دوقتور «ره‌شهر» ك نشر ایتدیکی بو تورکجه متلر آراسنده، اسکیلکی و خصوصیتی اعتباریله اك زیاده دفته شایان اولان، «اوصلو افندی» ایله وزیرلر مناظره‌سی» در. بر این کتبخانه‌سی‌ایزملری آراسنده بولونان بو کوچوك متن حقنده، ناشر مقدمه‌ده هیچ ایضاحات ویرمیور، حالوکه بو اثر، بزم اسکی «مزاح» ادبیاتنك اك اسکی واک بارز نمونه‌لردن بریدر؛ میلادی XVIII-XVI نجی عصرلره عائد یازمه مجموعه‌لرده اکثریا منشور و بعضاده منظوم اولارق بو کی مزاحی اثرلره صیق صیق تصادف اولونور. بو جنس اثرلردن بر جوقلرینی کوروب تدقیق ایتدیكم ایچون، دوقتور «ره‌شهر» ك نشر ایتدیکی متنك، كرك ظرافتی، كرك لسانك اسکیلکی وساده‌لکی، كرك احتوا ایتدیکی اسکی ضرب مثللرك جوقانی اعتباریله هر حالده دفته شایان اولدینی سوبله‌بیلیرم.

موضوع بسیطدر، «اوصلو افندی» اسمنده بر مدرس «ادرنه» ده کی «مرادی» مدرسه‌سنك «فناری علی‌سی» نه‌یریله‌جكنی خبر آلمجه قوشوب «وزیرلر» م. کلیور، بورانك کندیسنه ویریلدیکندن

شکایت ایدیور؛ اونك شکایتلرینه وزیرلر جواب ویریورلر. بو مدرس «اوصلو» دیه معروف اولوب، «اوصلو» کله‌سی ایسه صریحه «اشك» معناسنه کلدیکندن، بو مناظره باشدن باشه «اشكه» عائد تعبیرلر، اصطلاحلر، لطیفه‌لر، ضرب مثللره اوزمانك ذوقنه کوره جداً طریفانه یازیلشدر.

بوراده اسمی کچن آدملر سایه‌سنده، بونك هانسی زمانه عائد اولدینی قولایجه‌تعیین ایدیلهدیك: مدرس اوصلو افندی، «شقایق ترجمه‌سی» نده «اوصلو شجاع» دیه معروف اولدینی تصریح ایدیلن «مولانا شجاع‌الدین الیاس» در؛ ایکنجی یازید دورنده مدارس ثمانیه مدرسلردن ایکن وفات ایتشدر [ص 294]. اوصلو افندیك مرادیه مدرسلکنده رقیب اولان «فناری علی‌سی»، «هجری 903» ده وفات ایدن - اودورک پك معروف عالمردن - «مولانا علاء‌الدین علی بن یوسف بن مولانا شمس‌الدین فناری» در [شقایق ترجمه‌سی] ص 199-204. بینه اوصلو افندیك وزیرلرک حمایه کرده‌لری اولارق کوستردیکی «مودوق‌قلب‌الدین»، یا 913 ده تون «قطب‌الدین عجمی» [شقایق ترجمه‌سی، ص 235] یاخورد، «قطب‌الدین محمد ابن محمد ابن قاضی زاده رومی» در [عین اثر ص 338]. «صیبا خیرالدین»، فاتح دوری اواخرنده تون «مولانا خواجه خیرالدین» در [عین اثر، ص 190].

ایشته بوتون بوتاریخی دلیلر، زه، المزده کی اثرک فاتح دورنده یازیلش اولدینی قطعی صورتده کوستربور. دیمک اولورکه اوراده کی تعبیرلر، ضرب مثللر، لسان خصوصیتلری، آنادولو تورکجه‌سنك XV نجی عصرینه عائددر. بو نقطه‌ی تثبیت ایتدکن صوکر، بولطیفه‌نك کیمک طرفندن یازیلدینی تعین ایدلم: «کاتب چلبی»، «کشف الظنون» نده، XV نجی عصرک مشهور علماسندن اولوب [هجری 900] ده - عاشق چلبی به نظراً 899 - کندیسنه دینسزلك اسناد ایدیلهدیك آت میداننده اعدام اولونان توقاتی «دلی لطفی» نك «مقاله فی اوصلی شجاع» آدلی کوزهل بر تورکجه رساله یازدینی واشكه عائد مناسب ضرب مثللری وسائرینی اوراده جمع ایتدیکنی، حتی لطفی ایله اوصلو شجاع آراسنده حماده برلطیفه اولدینی قید ایدر [مصر طبعی، ج 2، ص 311]. «کاتب چلبی» نك بحث ایتدیکی بو حکایه «شقایق ترجمه‌سی» نده موجوددر: فاتح، صحن ثمانیه‌ده تدریس ایله مشغول بویوک مدرسلره «علم لغتدن کتب سته‌ی جمع ایدیکز» دیه امر ایتش، بوصیراده «دلی لطفی» ایله «اوصلو شجاع» برکون حماده

لغت مسئله‌سنه عائد کوروشیورلریش؛ «اوصلو شجاع» هر سطرک باشنه بر علامت شك وضع ایتدیکنی سوبله‌نجه، طبعی هزله ونکته‌یه میال اولان ده‌لی لطفی «کندینی طوتاماش؛ «او حالده سن بندن اشك ایتشك» دیمش [شقایق ترجمه‌سی، ص 299]. اسکی منبعلرده ترجمه حاله عائد مهم معلوماته تصادف ایدیلن، و حقیقه او عصرک تدقیقه شایان سیالردن بری اولان «دلی لطفی» حقنده بورایده تفصیلاته کیریشه‌جك دكلز. نه بروسه‌لی طاهر بک «عثمانی مؤلفلری» نده کی قیسه ایضاحاتی، نه‌ده مرحوم حالت بک یازمش اولدینی ترجمه‌حال، عصرینك بو ممتاز شخصیتی آکلامق ایچون کافی سایلاماز. XVI نجی عصر مؤلف و تذکره‌جیلرینك - «سهی» نك، «مجدی» نك، «عاشق چلبی» نك، «لطیفی» نك - متفقاً ویردکلی معلوماته کوره، یالکز دین‌علملرنده دکل عقلی علملرده و فلسفه‌ده‌ده معاصرلرینه فائق اولدینی کی، دوشوندیکنی سوبله‌مکده‌ده هیچ تردد ایتهدیکندن بر جوق دوشمان قازانمش. نهایت دوشمانلری برله‌شهرک اون کفر سوبله‌مکه اتهام ایتشدر: نفوذی علمادن «منلا عرب» و «خطیب زاده» «منلا قاسم هزاری»، وزیرادن «اسکندر پاشا» باشیلجه خصمیلری ایتش؛ بر طاقم یالانچی شاهدلرده تدارک ایدهرک نهایت «لطفی» ی قتل ایتدیرمه‌ک موفق اولشدر. پادشاهلرک هرايشی دالفا و وقچه مدح ایدن «لامی» نك ابتدا حبسی مناسبیله علمینده سوبله‌دیکی فارسی برتاریخ «عاشق چلبی» تذکره‌سنده مقیددر. قتلنده‌ده، اسمی معلوم اولمایان دیگر برشاعر تاریخ سوبله‌یهرک، اونك «شید اولدینی، حسدجیلرک شربنه اوغرا دینی» اعلاندن چکینه‌مشدر. محبوس ایکن پادشاهه و بعض رجاله کونده‌ردیکی منظومه‌لردن نمونه‌لر «عاشق چلبی» تذکره‌سنده مقیددر. اسکی منبعلرده قید ایدیلن لطیفه‌لری، اونك جوق جسور، زمانه‌کوره کنیش دوشونجه‌لی، فضله تنقیده میال، یالکز هزل ایله دکل داها فضله هجو ایله‌ده مألوف اولدینی صراحه آکلامقده‌در. حکمدارلرک مجلسنده بولوندینی زمان بيله آغزینده‌کلنی سوبله‌مکدن چکینه‌دیکنی «سهی» و «حسن چلبی» مثللره تأیید ایدیورلر. تضرعنامه صاحبی «سنان پاشا» نك شا کردی و «ابن کمال» ك خوجاسی اولدینی سوبله‌مک، علمی شخصیتی حقنده بر فکر ویره‌بیلیر. ایوبده مدفون اولان «دلی لطفی» نك، بر جوق علمی اثرلردن باشقا، اولدقجه ساده شعرلری‌ده وارددر.

Prof. Köprülüzade M. Fuat

